

Луцик Г.О.

викладач,

Рівненський державний гуманітарний університет

АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ З ПІДЛІТКАМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Одним із важливих завдань професійної підготовки майбутніх психологів в умовах зниження рівня правової самосвідомості та водночас поширення поведінкових деструкцій серед підростаючого покоління, зокрема серед підлітків, є формування готовності до роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки. У світлі сучасних досягнень в теорії і практиці професійної освіти його розв'язання орієнтується на формування творчо орієнтованих та мотивованих фахівців, спроможних до постійного саморозвитку і професійної мобільності. У зазначеному контексті методологічним орієнтиром, який зосереджує увагу педагогів вищої школи на розвитку інтелектуального і творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця, його прагнення до самовдосконалення та зрілості.

Роль акмеологічного підходу у становленні майбутніх фахівців досліджували С. Бегидова, А. Деркач, В. Зазикін, С. Калаур, Н. Олексюк, С. Пальчевський, Т. Скуднова, Л. Служинська, С. Хазова, В. Федоришин, Я. Чаплак.

Акмеологічний підхід трактується Л. Служинською як процес «досягнення максимального для кожного студента розвитку теоретичної та практичної досконалості у навчальній і науковій діяльності». Автор переконана, що зазначений підхід спрямований на осмислення та пошук ефективних засобів організації освітнього процесу в закладах освіти, що сприяє формуванню пізнавальної активності студентів, та, як наслідок, їхній самореалізації [3, с. 185-186].

Впровадження акмеологічного підходу у професійну підготовку фахівців дає можливість досягнути професійного і особистісного зростання, самоактуалізації та самоствердження (С. Калаур, Н. Олексюк), «вершин своїх креативних можливостей» (Т. Скуднова), сприяє актуалізації творчого потенціалу студентів, підвищує професійну

мотивацію та мотивацію успіху (С. Бегидова, С. Хазова), проектує продуктивні моделі професійної діяльності (В. Федоришин).

В доповнення О. Васюк, С. Виговська виділяють особистісні якості майбутніх спеціалістів, які сприяють досягненню вершин у фаховій діяльності. До таких якостей автори відносять «відкритість до освоєння нового, інтегративний спосіб мислення при виробленні оптимальних моделей діяльності, здатність до об'єктивної самооцінки своєї професійної поведінки, висока мотивація професійних досягнень». Дослідники переконують, що впровадження акмеологічного підходу у професійну підготовку фахівців сприяє творчому розвитку та реалізації індивідуальних якостей кожної особистості [1, с. 65-66].

Тому не випадково Я. Чаплак, аналізуючи проблему формування готовності психолога-консультанта до професійної діяльності на засадах особистісно-акмеологічного підходу обґрунтовує доцільність застосування акмеологічних технологій і зауважує, що «акмеологічні технології мають ціннісно-цільовий, тобто гуманітарний характер і відповідають принципу оптимізації особистісних і професійних ресурсів» [4, с. 256].

Варто підкреслити, що акмеологічні установки певною мірою притаманні майбутнім психологам. Цей висновок отримав підтвердження під час тестування, проведеного зі студентами-психологами другого та четвертого курсів, які готуються до роботи з підлітками-девіантами. За результатами методики «Діагностика потреби у самовдосконаленні (за Р. Бабушкіним) було з'ясовано, що значній частині учасників тестування (20% студентам другого курсу та 28% студентам четвертого курсу) був притаманний високий ступінь сформованості потреби у самовдосконаленні. Тобто такі студенти усвідомлювали значення творчого розвитку, прагнули професійного вдосконалення. Водночас нами була виявлена частка майбутніх психологів (50% студентів другого курсу та 30% студентів четвертого курсу) з низьким рівнем сформованості зазначеної потреби (табл. 1).

Таблиця 1

**Ступінь вираженості потреби у самовдосконаленні
майбутніх психологів**

Ступінь вираженості потреби	Студенти 2-го курсу, %	Студенти 4-го курсу, %
Високий	20	28
Середній	30	42
Низький	50	30

Як бачимо, більшою мірою орієнтовані на саморозвиток та самовдосконалення студенти старших курсів, що засвідчує певну результативність системи методично організованого навчання щодо мотивації майбутніх психологів до творчого пошуку, з метою самореалізації в обраній професійній сфері та, зокрема, у роботі з підлітками-девіантами. Проте факт наявності доволі помітної групи студентів, які визначались низьким ступенем сформованості досліджуваної потреби, призводить до висновку про недостатню ефективність професійної підготовки в напрямі розв'язання досліджуваного завдання.

Тому доцільно погодитися з Т. Скудновою, яка вважає, що для досягнення акмеологічної компетентності майбутніх фахівців слід реалізувати певні педагогічні умови, зокрема наявність інноваційного, розвиваючого, акмеологічно орієнтованого навчального середовища; досягнення співробітництва, інноваційного пошуку, що призводить до ситуації успіху; створення системи підвищення кваліфікації, що забезпечує високий рівень безперервної акмеологічно направленої освіти; створення служби психолого-акмеологічного супроводу студентів; забезпечення комплексної діагностики потреб, мотивів, когнітивних і креативних здібностей студентів і педагогів [2].

Викладене є підставою для висловлення припущення про перспективність розроблення моделі формування у закладах вищої освіти готовності майбутніх психологів до роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки на засадах акмеологічного підходу.

Список використаних джерел:

1. Васюк О.В. Методологічні підходи до професійної підготовки соціальних педагогів в системі вищої освіти України / О.В. Васюк, С.В. Виговська // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – К. : [б. в.], 2014. – Вип. № 199. – Ч. 1. – С. 60–68.

2. Скуднова Т.Д. Акмеологический подход в психолого-педагогическом образовании. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/akmeologicheskiy-podhod-v-psihologo-pedagogicheskom-obrazovanii>

3. Служинська Л.Б. Акмеологічний підхід у процесі формування готовності у майбутніх менеджерів-економістів до професійної самореалізації / Л.Б. Служинська // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2012. – № 5. – С. 183–187.

4. Чаплак Я.В. Формування готовності психолога-консультанта до професійної діяльності / Я.В. Чаплак // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ, серія психологічна. – 2011. – Вип. 2. – С. 253–266.

Ходунова В.Л.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Актуальність проблеми неперервної педагогічної освіти дорослих зумовлюється низкою соціальних, економічних та культурних тенденцій сучасного суспільства. Як зазначено у Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті, Законі України «Про освіту» (2017), Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, реалії сьогодення вимагають самореалізації кожної особистості, формування від педагога високого рівня професіоналізму, творчої соціально-професійної активності та здатності навчатися впродовж усього життя, «перетворення набуття освіти у процес, який триває впродовж усього життя людини».

Передбачається, що кожна людина на основі неперервної освіти матиме можливість розвивати свою особистість протягом усього життя, в результаті чого зможе брати активну участь у професійній, соціально-